

Maliye Bakanlığı Başhukuk Müşavirliğinin ve Muhakemat Genel Müdürlüğünün Vazifelerine, Devlet dâvalarının takibi usullerine dair olan 4353 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında Kanun

(Resmî Gazete ile ilânı : 3.VII.1951 - Sayı : 7850)

No.
5797

Kabul tarihi
27.VI.1951

BİRİNCİ MADDE — 4353 sayılı Kanununun 1, 2, 3, 5, 6, 7, 14, 22, 23, 24, 25, 27 ve 34 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Teşkilât

Madde 1. — Maliye Bakanlığı Hazine Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü teşkilâtına ait vazifeler Başhukuk Müşavirinin nezaret ve murakabesi altında hukuk müşavirleri, merkez, il ve bölge muhakemat müdürleri, müşavir avukat ve avukatlar tarafından görülür.

Hukuk müşavirleri ile Merkez Muhakemat Müdürü, Başmüşavirin verdiği işleri görürler.

Merkezdeki vazifeler

Madde 2. — Başhukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğü hususi kanunlarla Hazine Hukuk Müşavirliğine verilmiş olan işlerden başka:

A) Bakanlık makamından veya Bakanlık makamının muvafakatiyle Bakanlık dairelerinden sorulan işlerin hukuki icapları hakkında mütalâa vermek;

B) Bakanlık ilgili daireleriyle diğer Bakanlıklar tarafından hazırlanıp gönderilen mukavele projeleri üzerinde tetkikler yaparak mütalâa beyan etmek;

C) Bakanlıklara ve Genel muvazene içindeki diğer dairelere ait her türlü hukuk ve ceza dâvaları ile icra işlerini, ait olduğu makam ve mercilerde ikame, takip ve müdafaa ettirmek;

D) Malî hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren idari dâvalara karşı Bakanlıklar ve dairelerince hazırlanarak bu kanunun 24 ncü maddesi gereğince Maliye Bakanlığına gönderilen müdafaanameler üzerinde icabettiği takdirde hukuki mütalâa beyan etmek ve bu dâvaların duruşmalarında bu Bakanlık ve daireleri başhukuk müşaviri, hukuk müşavirleri, merkez muhakemat müdürü, müşavir avukatlar ve avukatları marifetiyle idari kaza mercilerinde temsil etmek;

E) Adli ve idari kaza mercilerinden, hakemlerden, icra daireleriyle noterler tarafından Bakanlığa veya Bakanlık dairelerine yapılacak tebliğleri Bakanlık veya bu daireler namına kabul ederek hukuki icapları hakkında alâkadar daireye gerekli tebliğleri yapmak;

F) Müşavirliğe bağlı merkez ve iller teşkilâtının faaliyetini hukuk müşavirleri, merkez muhakemat müdürü, müşavir avukatlar ve avukatlar vasıtasıyla en az üç yılda bir defa teftiş veya murakabe ettirmek vazifeleriyle mükelleftir.

İllerdeki vazifeler

Madde 3. — İller muhakemat müdürleri :

A) Defterdarlıktan veya il idare şubelerinden sorulan işlerin hukuki icapları hakkında mütalâa vermek;

B) Hazineye ait her türlü dâvalarla Genel Muvazene içindeki dairelere ait hukuk ve ceza dâvalarının ve bütün icra işlerinin ait olduğu makam ve mercilerde takip ve müdafaasını yaptırmak;

C) Hususi kanunlarında ayrıca tebliğ mercii gösterilmemiş olan Hazineye ait adli ve idari kaza mercileri, hakemler, icra daireleri ve noterler tarafından yapılacak tebliğleri kabul ederek hukuki icapları hakkında alâkalı daireye gerekli tebliğleri yapmak;

D) İle bağlı ilcelerde işleri senede enaz bir defa teftiş etmek veya il avukatları marifetiyle teftiş ettirmek ve hazırlıyacıkları raporları Bakanlığa göndermek;

E) Malî hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren idari dâvalara ait olmak üzere Genel Muvazene içindeki dairelerin hazırlayıp bu kanunun 24 ncü maddesi gereğince en büyük mal memuruna gönderecekleri müdafaanameler üzerinde icabettiği takdirde hukuki mütalâa beyan etmek;

F) Bu kanunla kendilerine verilen sair yetkileri kullanmak;

Vazifeleriyle mükelleftir.

Vazifelerin ayrılması

Madde 5. — Hukuk Müşavirleriyle Merkez Muhakemat Müdürü, Müşavir Avukat ve avukatlar merkezde Başhukuk Müsavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğüne, illerde muhakemat veya bölge muhakemat müdürlüklerine, muhakemat müdürlüğü teşkilâtı olmayan ve bir bölgeye tâbi bulunmayan yerlerde defterdarlıklara veya malmüdürlüklerine bağlıdır. Muhakemat müdürleri dâva ve icra işlerinde ilgili makamlarla doğrudan doğruya muhabere yetkisini haizdirler. Muhakemat müdürlüğü teşkilâtı olmayan yerlerde defterdar ve malmüdürleri de aynı yetkiyi haizdirler.

Merkez memurlarının tâyin usulleri

Madde 6. — Merkez teşkilâtı kadrolarındaki memuriyetlerden Başhukuk Müsaviri ve Muhakemat Genel Müdürü, Maliye Bakanının teklifi, hukuk müşavirleri ile Merkez Muhakemat Müdürü ve Müşavir avukatlar Başhukuk Müsavirinin inhası ve Maliye Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile diğerleri Başhukuk Müsavirinin inhası üzerine Bakanlıkça tâyin olunurlar.

Başhukuk Müsaviri ve Muhakemat Genel Müdürü ile hukuk müşavirlerinin ve Merkez Muhakemat Müdürünün, Müşavir avukatlarla Hazine avukatlarının tâyin ve terfilerinde 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükmü tatbik olunur.

İl memurlarının tâyin usulleri

Madde 7. — İl teşkilâtı kadrolarındaki memuriyetlerden birinci sınıf muhakemat müdürleri Başhukuk Müsaviri ve Muhakemat Genel Müdürünün inhası ve Maliye Bakanının teklifi üzerine müşterek karar ile ve diğerleri Başhukuk Müsaviri ve Muhakemat Genel Müdürünün inhası üzerine Bakanlıkça tâyin olunur.

Muhakemat müdürleri ile Hazine avukatlarının tâyin ve terfileri 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükmüne tâbidir.

İnzibati cezalar ve vazifeye son verme

Madde 14. — Hazine avukatları hakkında Memurin Kanununda yazılı inzibati cezalardan her hangi biri; Memurin Kanunundaki tertibe bakılmaksızın tatbik olunabilir. Lüzum ve zaruret halinde 15 ncı madde hükümleri dairesinde vazifelerine

de son verilebilir. Memuriyetten ihraç cezasının tatbiki Memurin Kanununun hükümlerine tâbidir.

İdari dâvalarda temsil

Madde 22. — İdari dâvaların açılması, idareler aleyhine açılan bu nevi dâvaların takip ve müdafaası daire âmirlerine veya bu dairelerin bağlı buldukları Bakanlıklar hukuk müşavirlerine ait olup Danıştaydaki duruşmalarda bu daireler kendi âmirleri veya hukuk müşavirleri ve hukuk müşaviri teşkilâtı olmıyan dairelerde ilgili şube âmiri tarafından temsil olunur. Hazineyi ilgilendiren işlerde bu vazife Hazine müşavir avukatı veya avukatları tarafından yapılır. Lüzumu halinde Maliye Bakanlığının alâkalı servisine mensup ve Maliye Bakanlığı tarafından tensip edilecek bir memur Hazine avukatı ile birlikte duruşmaya iştirak ettirilebilir.

Yemin teklifi ve reddi

Madde 23. — Miktar veya kıymeti (1000) liraya kadar olan (1000 lira dâhil) dâvalarla kıymeti belli olmıyan ve sulh mahkemelerinin görevine dâhil olan dâvalarda karşı tarafa yemin teklifine veya reddine muhakemat müdürlerinin ve olmıyan yerlerde bağlı bulunduğu defterdar veya malmüdürünün yazılı muvafakatini almak şartıyla Hazine avukatı yetkilidir.

(1000) lirayı geçen dâvalarda yemin teklifi veya reddi Maliye Bakanlığının iznine bağlıdır. Bakanlıklara karşı yemin teklifi halinde yemin, merkezde Bakanın yetki vereceği ilgili daire âmiri tarafından eda olunabilir.

Hazineyi alâkalandıran idari dâvalar

Madde 24. — Malî hususları ihtiva eden ve Hazineyi ilgilendiren işlerden, merkezde Maliye Bakanlığına, il ve ilçelerde en büyük malmemuruna haber verilmesi ve dairelerince hazırlanacak müdafaanamelerin işe ait dosya ve evrak ile birlikte bu mercilere gönderilmesi mecburidir. Bu nevi işler Hazinesinin alâkalı dairelerince tetkik olunarak müdafaanamelerde yapılması gerekli değişiklikler hakkında Hazinesinin görüşü dairelere bildirilir. Bu müdafaaların Hazine anlayışına uygun olarak yapılması esastır.

Sayıştayca veya muhasiplerce kabul edilmiyen muamele ve tasarruflar sebebiyle açılan idari dâvalarda husumet

Madde 25. — Genel Muvazene içindeki dairelerin Sayıştayca veya muhasiplerce kabul edilmiyen muamele ve tasarrufları sebebiyle alâkalılar tarafından Danıştayda açılacak idarî dâvalarda husumet Hazineye aittir.

Açılan dâvalarla başlıyan icra takiplerinden vali ve kaymakamların vazgeçme yetkileri

Madde 27. — (1000) liraya kadar (1000 lira dâhil) bir Devlet alacağı veya bu kıymetteki bir hak veya menfaat dâva ve icra yoluyla takip edilmekte iken takibata devam etmekte veya takibin Devlet aleyhine neticelenmesi halinde yüksek dereceli mahkeme veya mercie müracaatta maddi veya hukuki sebeplerle bir fayda umulamazsa avukatın mucip sebepleri gösteren mütalâası üzerine muhakemat müdürünün ve olmıyan yerlerde defterdarlığın teklifi üzerine takipten vazgeçme emri vermeye ve dâva ve icra kayıtlarını sildirmeye valiler yetkilidir.

Hazine avukatı bulunmayan yerlerde yukardaki fıkrada yazılı hususlara ait teklifler alâkahı daire âmirlerince yapılır.

Bölge muhakemat müdürlüklerine bağlı olan illerde yukardaki yetkiler takip veya dâva hangi ile ait ise o yer valisi tarafından kullanılır.

Muhakemat Müdürleriyle defterdarların teklifleri valilikçe reddolunursa ve bunlar tekliflerinde ısrar ederlerse keyfiyet Maliye Bakanlığına bildirilir. Valinin tasvip etmediği dâva ve icra takiplerinden vazgeçmeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

İlcelerde miktar veya kıymeti (300) liraya kadar (300 lira dâhil) olan işlerde bu yetkiler Hazine avukatının mütalâası ve malmüdürünün teklifi üzerine kaymakamlar tarafından kullanılır. Kaymakamların kabul etmedikleri teklifte mal müdürü ısrar ederse valinin vereceği karar kesindir.

Hazine avukatı olmayan ilcelerde dâva ve icra işlerinin terkinine ait teklifler alâkahı daire âmiri tarafından yapılır.

Bakanlığın emriyle açılan dâva ve icra takiplerinden vazgeçilmesi Bakanlığın iznine bağlıdır.

Mevzusuz dâva ve takiplerin terkinini ve cezada verilen beraet kararlarına karşı kanun yollarına müracaattan vazgeçilmesi

Madde 34. — Mevzuu kalmıyan veya yanlışlıkla açıldığı anlaşılan veya Hazineye ait hak ve menfaati muhtevi bulunmayan dâvalarla icra takipleri miktar veya kıymeti (1000) lira ve daha az olduğu takdirde 27 nci maddedeki usul dairesinde ve (1000) liradan fazla olduğu takdirde Maliye Bakanlığınca iptal edilerek dâva ve icra kayıtları terkin olunur.

Bu kabîl işler hakkında verilen kararlara karşı yüksek dereceli mahkemeye müracaattan vazgeçilmesi de yukarıki hükümlere tâbidir.

Hazinece müdahale olunan ceza dâvalarında suçun sabit olmaması, failinin tutulan şahıs olmadığının sübut bulması sebebiyle verilen beraet kararları hakkında dahi bu madde hükmü tatbik olunur.

EK MADDE — Genel, Katma, Özel bütçeli idarelerle belediyelerin ve sermayesinin yarısı veya idare ve murakabesi bu dairelere ait teşekküllerin mukayyet avukatları kendilerinin dâhil bulunduğu teşkilât haricinde olmak üzere, bu daire, müessese ve teşekküllerde, mensup oldukları dairenin muvafakatiyle, bir munzam avukatlık vazifesi alabilirler. Alınan munzam vazife Genel, Katma veya Özel bütçeli bir idarede olduğu takdirde maaşı hakkında 3656 sayılı Kanununun 18 nci maddesi uygulanır.

İKİNCİ MADDE — 4353 sayılı Kanununun 8, 9, 10, 11, 13, 16 ve 39 ncu maddeleri kaldırılmıştır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Maliye Bakanlığı Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 2996 sayılı Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair 4910 sayılı Kanuna bağlı (2) sayılı cetvelden ilişik (1) sayılı cetvelde yazılı kadrolar çıkarılmış ve yerine, ilişik (2) sayılı cetvelde yazılı kadrolar eklenmiştir.

İlişik (3) sayılı cetvelde yazılı kadrolar 1951 yılı Bütçe Kanununa bağlı (L) işaretli cetvelin Maliye Bakanlığı kısmına ilâve olunmuştur.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunla kaldırılan kadrolarda aylıkla çalıştırılmakta olanlardan kanunun yürürlüğe girdiği tarihte geçici görev, hastalık, izin

gibi kanuni sebeplerle görevi başında bulunmayanlar, kanunla kabul edilen görevlere tâyin olundukları takdirde işe başlamak kaydı aranmaksızın almakta oldukları aylıkların verilmesine devam olunur.

Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, bu kanunla kaldırılan kadrolarda görevli bulunanlardan aylık ve kadro unvanları değiştirilmemiş olanların yeniden tâyinlerine lüzum olmayıp haklarında yukarıki fıkra hükümleri uygulanır.

Bu madde hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte müşavir avukat, Hazine avukatı veya yardımcı avukat olarak müstahdem olanlardan bu kanunla alınan ve istisnai mevki olarak tanınan kadrolara tâyin edileceklerin aylıkları hakkında 3656 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi hükümleri uygulanır.

Bu madde hükmü bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten en çok iki yıl evvel teşkilâtta, cezaen olmamak üzere, ayrılmış olanlar hakkında da tatbik olunabilir.

GEÇİCİ MADDE 3. — Serbest Hazine avukatı olarak çalışmakta iken bu kanun gereğince memuriyete giren Hazine avukatları, Hazineyi ilgilendirmiyen işlerini 3 ay zarfında tasfiye etmeye mecburdurlar. Bu müddet içerisinde tasfiye etmeyenlerin vazifelerine son verilir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun neşri tarihinde Hazine avukat namzetliğinde bulunanların bu hizmette geçen müddetleri 3499 sayılı Avukatlık Kanununa göre avukat yanındaki staja sayılır.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun 31. VIII. 1951 tarihinde yürürlüğe girer.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

29 Haziran 1951

---

[1] SAYILI CETVEL

D.	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
MERKEZ				İLLER			
2	Baş hukuk müşaviri ve muhakemat genel müdürü	1	125	3	Muhakemat müdürü	3	100
3	Hukuk müşaviri	2	100	4	» »	4	90
3	Merkez muhakemat müdürü	1	100	5	» »	11	80
5	Başyardımcı	1	80	4	Bölge muhakemat müdürü	2	90
6	Yardımcı	1	70	5	» » »	9	80
7	»	1	60	7	Muhakemat müdürü yardımcısı	5	60
8	»	1	50	8	» » »	5	50
9	»	1	40	4	Müşavir avukat	19	90
10	Birinci mümeyyiz	5	35	5	» »	30	80
11	İkinci »	5	30	6	Avukat	28	70
12	Memur	8	25	7	»	30	60
13	»	14	20	8	»	40	50
3	Müşavir avukat	2	100	9	»	50	40
4	» »	6	90	10	Yardımcı avukat	40	35
5	» »	5	80	10	Dava kalemi şefi	5	35
6	Avukat	5	70	11	» » »	5	30
7	»	3	60	12	Memur	19	25
8	»	3	50	13	»	21	20
11	Avukat namzedi	10	30	14	»	10	15
13	Kâtip	5	20				

[2] SAYILI CETVEL

MERKEZ				12	Memur	7	25
MERKEZ				13	»	9	20
2	Baş hukuk müşaviri ve muhakemat genel müdürü	1	125	3	Müşavir avukat [*]	6	100
3	Hukuk müşaviri	2	100	4	Avukat	7	90
3	Merkez muhakemat müdürü	1	100	5	»	5	80
5	İdari işler başyardımcısı	1	80	6	»	4	70
6	İdari işler yardımcısı	1	70	7	»	3	60
7	Servis şefi	1	60	8	»	2	50
8	» »	1	50	İLLER			
9	» »	1	40	3	Birinci sınıf muhakemat müdürü	3	100
10	Birinci mümeyyiz	3	35				
11	İkinci »	1	30				

[*] İkisi taşrada kullanılabilir.

D	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık	D	Görevin çeşidi	Sayı	Aylık
4	Muhakemat müdürü	4	90	7	Avukat	50	60
5	»	7	80	8	»	80	50
4	Bölge muhakemat müdürü	2	90	10	Dâva kalemi şefi	7	35
5	»	5	80	11	»	9	30
8	Muhakemat müdür yardımcısı	2	50	12	Memur	21	25
4	Avukat	26	90	13	»	33	20
5	»	31	80	14	»	15	15
6	»	45	70				

[3] SAYILI CETVEL

<i>MERKEZ</i>			
4	Avukat	1	90
<i>İLLER</i>			
4	Muhakemat müdürü	1	90
5	»	6	80
5	Bölge muhakemat müdürü	4	80
4	Avukat	9	90
6	»	1	70
10	Dâva kalemi şefi	2	35
11	»	4	30

Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası : 28 . VI . 1951 ve 1/172
 Bu kanunun ilânının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası : 29 . VI . 1951 ve 4/381
 Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların cilt ve sayfa numaraları : 6 {175
 8 345,392:399

[Birleşim : 95 — 215 sıra sayılı Basmayazı 95 nci Birleşim Tutanağına bağlıdır.]